

Aarhus byråds journalsager (J. Nr. 369-1898)

Originalt emne

Foreninger

Foreninger/Grundejerforeninger

Vandforsyning og Vandværk

Vandforsyning og Vandværk/Vandafgift

Uddrag fra byrådsmødet den 23. marts 1899 - side 3

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 369-1898)

Under 28de Oktober d. M. var der fra Aarhus Grundejerforening modtaget et Andragende om

at Vandure snarest muligt maatte blive indførte med hensyn til alt Forbrug af Vand til Næringsbrug;

at der med Hensyn til Forbrug af Vand til Husholdningsbrug anskaffes et passende Antal Vandure paa Prøve i de forskellige Klasser af Ejendomme, samt

At Indførelsen af selvmukkende Vandhaner i ældre Ejendomme udsattes.

Under 1ste November næstefter havde Forening dernæst tilstillet Byraadet en Prøve paa 2 Vandure.

Begge disse Andragender vare straks efter Modtagelsen tilstillede Udvalget for Vandværket til Erklæring.

Fra Udvalget forelaa der med Skrivelse af 25de f. M. en Betænkning fra Stadsingeniøren af 13de f. M. saalydende:

"Gennem det foreliggende Andragende gaar aabenbart den Tanke at søge Vandmaalere indført i saa stor Udstrækning som muligt, først ved alle Næringsforbrug og eventuelt ogsaa ved Husholdningsbrug.

I og for sig kan en Vandværksbestyrelse ikke have noget imod en saadan Foranstaltning, da det lettter dens Opgave - at skaffe tilstrækkeligt Vand i Høj Grad; thi Indførelsen af Vandmaalere vil sikkert stærkt formindske Vandforbruget, som er forholdsvis stort her i Byen.

Indførelsen af Vandmaalere vil imidlertid foranledige en Del Udgifter, over hvilke en tilnærmende Beregning lader sig foretage:

1. Gaas der ud fra, at der kun skal indføres Vandmaalere til Maaling af Vandforbruget til Næringsbrug, da stille Forholdene sig saaledes:

Der findes for Tiden

70 Næringsbrug, som ere anfatte til over 4000 Tdr, Vand aarlig

238 Næringsbrug, som ere anfatte til under 4000 Tdr. Vand aarlig, og

62 Næringsbrug, hvis Forbrug alt maales ved Vandmaalere.

Til de 308 Næringsbrug, som ikke have Vandmaalere vil være at anskaffe, idet man sørger for tillige at tilvejebringe en Reservebeholdning af Maalere:

I. Ea. 220 Stk. 3/4" Maalere 'a, 35 Kr. = 7,700 Kr.

80 " 1 " 55 - = 4,400 -

30 " 1 1/4" - " 65 - = 1,950 -

20 " 1 1/2" " 75 - = 1,500 -

10 " 2" - " 120 - = 1,200 -

5 " 3" - " 220 = 1,100 -

5 " 4" - " 350 - = 1,750 -

Overføres..... 19,500 Kr.

Overført... 19,600 Kr.

II. Til at føre Kontrol med Maalerne,

til Aflæsning af samme og til Hjælp

ved Regnskabet maa ansættes en

Mand med Lønning 1400 Kr. aarlig

Kapitaliseret..... 28,000 -

III. Indretning af en Kontrollsation og Reparationsværksted paa Vandværket... 2.500 -

IV. Til Forrentning og Amortisation af

den under I nævnte Sum maa paaregnes

8 pct ad samme eller 1568 kr.,

Kapitaliseret..... 31,760 -

Ialt ca. 81,860 Kr.

Hvilket altsaa er den Kapital, Kommunen maa anvende til Foranstaltningens Gennemførelse.

Denne Udgift maa dækkes ved at opkræve en Maalerleje, der bør beregnes saaledes, at Kommunen faar 5 pct. af ovenstaaende Sum. Maalerlejen skal altsaa indbringe ca. 4000 Kr. aarlig. Gaas der ud fra det under I anførte Antal Maalere, vil der da være at svare følgende Leje af Maalerne:

For 3/4" Maalere 8 Kr. aarlig.

" 1" - 10 - -

" 1 1/4" - 16 - -

" 1 1/2" - 18 - -

" 2" - 20 -

" 3" - 24 - -

" 4" - 30 - -

Tillige maa gøres opmærksom paa, at Vandværket vil høste nogen Fordel ved Indførelse af Vandmaalere til Næringsbrug, idet Regulativets 2det Tillæg besynderlig nok hjemler at tage 10 Øre mere pr. 100 Tdr. naar Vandforbruget maales, end naar det skønnes; men der er ingen Grund til at ændre denne Bestemmelse, da Afgiften for Vand til Næringsbrug er

mindre her i Byen end i de fleste andre Byer. Denne forhøjelse af 10 Øre pr. 100 Tdr. vil give en Indtægtsforhøjelse paa Konto VI C af ca. 3000 Kr.

2. Gaar man videre til at Undersøge Udgiften ved en almindelig Indførelse af Vandmaalere, saaledes at hele Byens Vandforbrug - ogsaa Husholdningsforbruget - maales da staar man her over for en Betydelig større Opgave.

Vandværket forsyner for Tiden ca. 3200 Ejendomme. Det kan ikke anbefales at benytte ½" Vandmaalere, da det med Sikkerhed kan forudses, at Vandforsyningen i saa Tilfælde vilde blive meget mangelfuld. De mindste Dimensioner af Vandmaalere, der bør anvendes, maa være 3/4", og paa de Steder i Byen, hvor Trykket er forholdsvis ringe, samt ved store Ejendomme maa der anvendes 1" Vandmaalere.

Gaaes der ud fra, at der i hver Ejendom anbringes i Vandmaaler, og at det bliver Husejerens Sag at fordele Vandforbruget mellem sine Lejere, kan det antages, at der vil være at anskaffe:

I Ca. 2000 Stk. 3/4 Vandmaalere 'a 35 Kr.-70,000 Kr.

" 1200 - 1" - " 55 - 66,000 -

" 30 " 1 1/4" - " 65 - 1,950

" 10 " 2" - 120 - 1,200 -

" 5 " 3" - 220 - 1,100 -

" 5 " 4 " - 350 - 1,750 -

I Alt 143,500 Kr.

11. Til at føre Kontrol med Maalerne, til at aflæse samme samt til Assistance ved Regnskabsvæsenet maa der ansættes 3 Mand med Lønning 1400 Kr. 4200 Kr. Kapitaliseret..... 84,000 -

III. Til Indretning af en Kontrolstation samt til et Reparationsværksted paa Vandværket... 10,000-

IV. Til Forrentning og Amortisation af den under I nævnte Sum paaregnes 8 Pct. af samme (11,480 Kr.) Kapitaliseret... 287,00 -

I alt ca. 524,500 Kr.

Idet der formentlig ogsaa i dette Tilfælde bør svares den samme aarlige Afgift af Maalerleje andrage:

For 2000 Stk 3/4" Maalere à 8 kr. ... 16,000 Kr.

" 1200 " 1" - " 10 -..... 12,000 -

" 30 " 1 1/4 - " 16 - ... 480 -

" 20 " 1 1/2 - " 18 - 360 -

" 10 " 2" - " 20 - 200 -

" 5 " 3" - " 24 - 120 -

" 5 " 4" - " 30 - 150 -

I alt 29,310 Kr.

Eller ca. 5 ½ pct. af Anlægssummen.

Der er saaledes næppe Tvivl om, at Anskaffelse og Indførelse af Maalere ikke vil være forbunden med Tab for Kommunen med de oven for angivne Takster for Lejen.

Det maa dog endnu undersøges, hvilken Vandafgift Kommunen bør beregne sig, og det er da i saa Henseende nødvendigt at sikre sig, at Vandværkets Indtægter ikke formindskes ved denne Foranstaltning, hvilket er aldeles utilstedeligt med de forestaaende store Arbejder for Øje, som Vandforsyningen kræver, ligesom Byens Udvidelse stadig vil kræve en fortsat Udvidelse af Vandværket.

Paa nedenstaaende Skema er angivet, hvorledes Vandforbruget samt Vandværkets Indtægter og Udgifter have stillet sig i de sidste 5 Aar, for hvilke Regnskab foreligger.

Vandforbrug Indtægter Forrentning Udgifter I alt

1893. 13,434,502 89,718 29,510 80,619

1894. 13,577,719 95,009 29,510 Det ses, at man bør gaa ud fra Forholdene i 1897; men tilige maa erindres, at Indførelsen af Vandmaalere vil bevirke en Nedgang i Vandforbruget. Forholdene kunne mulig blive saaledes, at man med et Forbrug af kun 10 Millioner Tdr. skal tilvejebringe en Indtægt paa 118,000 Kr. - Herefter maa Prisen pr. 100 Tdr. Vand ansættes til

118,999 Kr.

- 1 Kr. 18 Øre, afrundet til 1 Kr. 25 Ø.

100,000

Her i Landet findes kun en By, hvor hele Vandforbruget maales, nemlig Korsør. Reglen her er følgende:

Til Husholdnings- og andet Brug er fastsat et vist Vandforbrug i kvartalet i Forhold til Bygningens Assurancesum. Det saaledes normerede Forbrug betales med 3 Kr. pr. 100 Tdr. og derefter 4 Kr. pr. 100 Tdr. Ekstraforbrug.

I København anvendes Maalere kun til Næringsbrug og det kun i Tilfælde, hvor forbruget ikke kan skønnes.

I Mange tyske Byer maales derimod hele Forbruget - saavel til Næringsbrug som til Husholdningsbrug - gennem Vandmaalere, Dette er saaledes Tilfælde i Berlin og Hamburg, ja endog i mindre Byer (f. Eks. Erfurt med 80,000 Indbyggere) er man gaaet over til Maaling af hele Vandforbruget. Der har man følgende Takster:

For Kvartals Forbrug af 1-35 Tdr. 140Ø.pr.100 Tdr

" - 35- 350 - 110 - " - -

" - 350-1750 - 95 - " - -

" - over 1750 - 85 - " - -

Sluttelig skal bemærkes angaaende det foreliggende Andragendes enkelte Punkter:

ad 1. Vandværkets Bestræbelser gaa i den af Andragerne ønskede Retning. I de sidste 3 Aar er der anbragt ca. 60 Vandmaalere, og det er vedtaget af Vandværksvalget efterhaanden at lade anbringe Vandmaalere hos alle større Forbrugere.

Man har dog bestemt sig til foreløbig at indskrænke sig til Anbringelse af Vandmaalere ved Vandforbrug af over 4000 Tdr.

Hvorledes Forholdene vilde stille sig, og hvilke Udgifter der ere forbundne med Indførelsen af Maalere til alle Næringsbrug er paavist tidligere.

ad 2. Det kan ikke ses, at der kan være noget til Hinder for at imødekomme Andragernes Ønske om, at der forsøgsvis anbringes nogle Vandmaalere for at komme til Klarhed over Vandforbruget til Husholdningsbrug. Det bør dog anbefales, at Vandmaalerne anbringes i nogle Kommunen tilhørende Ejendomme.

Der er allerede anbragt Vandmaalere i Vandværkets og Slagtehusets Funktionærboliger; men de have ikke fungeret længe nok til, at man kan drage paalidelige Slutninger angaaende Vandforbruget.

Det kunde maaske anbefales, at der endvidere blev anbragt Vandmaalere paa Fattiggaardens og Alderdomsasylets Ledninger.

Skulde man ønske endnu flere Vandmaalere opstillede, skal jeg ikke Udtale mig herimod. Men skulde der ikke være stemning for en almindelig Indførelse af Vandmaalere, ere disse Forsøg dog unyttige og overflødige.

ad 3. Paa Budgettet for indeværende Aar er der paa Konto XI 2c opført en Bevilling paa 6000 Kr. som 1ste Bidrag til Udgifterne ved efterhaanden at anbringe selvlukkende Vandhaner i alle ældre Ejendomme i Stedet for ikke=selvlukkende Haner.

Inden jeg fremsatte dette Forslag for det ærede Udvalg, har jeg raadført mig med Vandinspektør Øllegaard i København og Stadsingeniør Jochimsen paa Frederiksberg, og har jeg fra begge faaet Udtalelser om, at selvlukkende Haner vare paabudte saavel i København og Frederiksberg overalt, hvor der fra Vandhaner haves frit Afløb til Kloak, ligesom de begge anser Afskaffelsen af de ikke=selvlukkende Haner, som her i Byen ere anbragte stik imod Regulatives Bestemmelser, for et godt Middel til at indskrænke Vandforbruget. Det skal bemærkes, at i de sidste Aar Anbringes kun selvlukkende Haner i alle nye Ejendomme her i Byen

Saaframt der ikke er nogen Udsigt til en almindelig Indgørelse af Vandmaalere til alt Vandforbrug, ser jeg ikke rettere, end at det vilde være at handle imod Kommunens Interesser, hvis man vilde opgive Tanken om de ikke=selvlukkende Haners Afskaffelse.

Naar det undertiden høres anført mod de selvlukkende Haner, at de give Stød i Rørene, og at de foranledige mange Reparationer, da har disse Indvendinger ikke meget at betyde. Mærkes Stød i Rørene behøver man blot at aabne Aftapningshanen, hvorved Vandet udtømmes af Husledningen, hvorved Luft at aabne for den øverste Hane paa Ledningen, hvorved Luft indledes i Ledningen. Stødene ville da ophøre.

Og med hensyn til Reparationer saa er det en komplet Vildfarelse, at gode selvlukkende Haner skulde fordr flere Reparationer end gode ikke=selvlukkende Haner.

Har man derimod til Hensigt at Arbejde hen imod en Obligatorisk Indgørelse af

Vandmaalere, en Foranstaltning, jeg ikke skal udtale mig imod - da har kommunen ingen væsentlig Fordel af de med Afskaffelsen af de ikke=selvluukkende Haner forbundne Udgifter."

Udvalget havde derhos selv udtalt sig saaledes:

"Idet Udvalget hermed tilbagesender det til Byraadet fra Aarhus Grundejerforening indsendte andragende bilagt med Stadsingeniørens Erklæring derover, skal man udtale følgende:

Med Hensyn til Kravet om Vandmaalere til alt Næringsbrug, da falder dette til Dels sammen med Udvalgets Ønsker, og Vandværksbestyrelsen har jo ogsaa praktiseret i Overensstemmelse hermed i de senere Aar, idet der stadig hvert Aar indføres flere og flere Vandmaalere hos de større Næringbrugere; at indføre Vandmaalere paa een Gang over alt ved alt Næringsbrug kan Udvalget dog ikke anbefale dels af Hensyn til de forbundne betydelige Udgifter, som oplyst af Stadsingeniøren, dels ogsaa fordi det forekommer Udvalget overflødigt ved de mindre Forbrugere. hvor et Skøn saa godt som altid vil kunne træffe det rette noglunde.

Med Hensyn til Andragernes Anmodning om, at der anskaffes og opstilles til Prøve nogle Vandmaalere for at maale Forbruget af Vand til Husholdningsbrug i Ejendomme af forskellig Størrelse, da kan Udvalget ikke have noget herimod, men betragter dog slige Forsøg som unyttige, da Udvalget ikke kan tænke sig at ville anbefale Byraadet at gaa til at indføre en saa revolutionær Reform som at lade Vandafgiften af Vand til Husholdningsbrug beregne udelukkende efter Vandmaalere. Resultatet af en slig fuldstændig Omændring af Beregningen for Vandafgiften vilde ganske sikkert blive, at Byrderne ved Bankafgiften lettedes for de mere velstillede og lagdes over paa de ubemidlede, en forandring af Skat, som næppe kan kaldes retfærdig og human, og som ganske sikkert snart vilde blive meget upopulær, ikke mindst hos Aarhus Grundejere. Skulde Byraadet imidlertid ikke dele denne Opfattelse, men være stemt for at indføre Vandmaalere ogsaa til Husholdningsbrug, maa Udvalget dog stilles i Bero, indtil Vandværket er færdigt med Arbejderne til artesisk Vandforsyning, hvilke Arbejder give Stadsingeniøren og Vandværket faa meget at bestille. Foruden andre store Arbejdere som Marselisboeg Bebyggelsen, at der umulig kan overkommes ogsaa de store Arbejder, som udfordres for at indføre denne radikale Reform paa Vandværket. Da Udvalget altsaa ikke kan anbefale Byraadet at tænke paa Vandmaalere til Husholdningsbrug, lan man med Hensyn til Andragendets 3die Punkt, de

selvlukkende Haner, kun anbefale, at Byraadet ikke forandrer den Beslutning, som man i sin Tid vedtog i dette Spørgsmaal."

Efter at Sagen var forhandlet vedtog Byraadet at slutte til Udvalgets foranstaaende Indstilling.

